

de tropische kas

**Jaarverslag van de
Vereniging Vrienden van de
Tropische kas te Beetsterzwaag**

2023

INHOUD:

- INLEIDING
- DE VERENIGING
- ACTIVITEITEN
  - 1. Beheer
  - 2. Openstelling
  - 3. Bezoekersaantallen
  - 4. Rondleidingen
  - 5. Bijzondere activiteiten
  - 6. Contact met leden en publiek
- BESTUUR
- AFSLUITING

Vereniging Vrienden van de Tropische Kas te Beetsterzwaag

Postadres: Utein 107, 9244 AA Beetsterzwaag

Bezoekadres: Kerkepad Oost 16A

contact@tropischekas.nl

www.tropischekas.nl

 Tropische Kas Beetsterzwaag

INLEIDING

2023: Samen weer een geweldig jaar!

2023, de coronaperiode ligt weer even achter ons en de Tropisch Kas mocht weer zonder beperkingen open. Op 27 april gingen we open en op 4 november werd op de werkzaterdag de kas weer gereed gemaakt voor de winter. We ontvingen in die periode ongeveer 6.000 bezoekers.

Natuurlijk waren er weer de bekende activiteiten, zoals de Groenmarkt in het voorjaar en de Appeldag en Streekmarkt in oktober. Die horen er gewoon bij, maar nieuw was dat de kas open was tijdens de Museumnacht. Juist dan valt op hoe uniek ons kassencomplex is. Op een prachtige avond in september en een passende verlichting die voor een hele bijzonder sfeer zorgde. Het trok nieuwe mensen naar de kas, die verbaasd waren dat er zoiets moois in Beetsterzwaag te vinden is. De kas biedt bij de Monumentendag en het kunstweekend een eigen onderkomen en we prijzen ons gelukkig dat de samenwerking met andere verenigingen en instellingen in Beetsterzwaag goed is. Zo werken we samen aan een gezellig Beetsterzwaag waar veel te beleven is.

Start van het seizoen: tijdens de werkdag in april gaan de potplanten naar buiten en worden de kassen schoongemaakt. Het seizoen sluiten we weer met een werkzaterdag af.

De vrijwilligers van de 'bakploeg' bakken voor de dagen waarop activiteiten plaatsvinden de meest heerlijke taarten en cakes.

Er is door de vele betrokken vrijwilligers zoals altijd hard gewerkt om het voorzieningenpeil te handhaven. In 2023 is verder gewerkt aan het vervangen van de houten raamwerken van de oude lessenaarskas uit 1869. Met veel inzet, deskundige bouwkundige hulp van enkele vrijwilligers is dit belangrijke werk uitgevoerd. Zo'n project trekt de aandacht, maar laten we vooral niet vergeten dat juist het dagelijks onderhouden van het terrein en de gebouwen, het water geven van de planten en het ontvangen en rondleiden van de vele bezoekers een enorme inzet van onze vrijwilligers vraagt. Het is mooi dat dat vrijwel probleemloos en in een goede sfeer is gegaan.

DE VERENIGING

De Tropische Kas bestaat uit een cultuurhistorisch kassencomplex dat behoort bij het erfgoed van de in de 19e en 20e eeuw in het Lycklamahûs wonende adellijke familie Lycklama à Nijeholt. De vereniging Vrienden van de Tropische Kas ziet het als haar taak dit complex te behouden, te beheren en te exploiteren op zodanige wijze, dat bezoekers ervan kunnen genieten en verenigingsleden plezier beleven aan de werkzaamheden die dit met zich meebrengt. De vereniging had in 2023 ongeveer 290 leden.

Het vrijwilligersuitje leidde ons naar het Poptaslot in Marssum

Van de 290 leden waren er meer dan 55 actief betrokken bij de uitvoering van de vele werkzaamheden die het functioneren van de vereniging en de kas met zich meebrengt. In de loop van het jaar hebben we van een aantal vrijwilligers afscheid genomen. Hier staat tegenover dat zich in 2023 weer nieuwe vrijwilligers hebben gemeld. Gelukkig blijft het aantal vrijwilligers redelijk constant en is de trouw en inzet groot.

Bij het jaarlijkse vrijwilligersuitje bezochten we het Poptaslot in Marssum met een mooie rondleiding en een gezamenlijke lunch.

ACTIVITEITEN

1. Beheer

Het beheer is opgedeeld in de aandachtsgebieden buitentuin, oranjerieën, de tropische kas en de opstallen. Voor de tuinwerkzaamheden is een vaste ploeg van ca 20 vrijwilligers actief. De collectie tropische planten in de tropische kas wordt verzorgd door twee vaste vrijwilligers. De opstallen werden regelmatig door een bestuurslid geïnspecteerd aan de hand waarvan een MeerJaren OnderhoudsPlanning wordt opgesteld. Naar gelang de aard van de werkzaamheden die hieruit voortvloeiden werd óf een professional ingeschakeld óf vrijwilligers aangezocht voorkomende klussen uit te voeren.

In 2023 is hard gewerkt aan het vervangen van de ramen van de lessenaarskas en is een eerste opzet gemaakt voor een plan voor het verlagen van de energielasten. Het is mooi dat we door het in beeld brengen van het energieverbruik en samen met de vrijwilligers nadenken over het beperken van het energieverbruik de energiekosten aanzienlijk hebben weten te beperken. Trots zijn we ook op de drie nieuwe appelbomen op het terrein en de nieuwe toegangspoorten

Op het terrein zijn drie nieuw appelbomen geplant, oud Hollandse rassen

Renovatie van de lessenaarskas was in 2023 speerpunt van het groot onderhoud. De nieuwe ramen zijn gemaakt in een timmerfabriek. Al het overige werk werd gedaan door vrijwilligers.

2. Openstelling

Het kassencomplex was in 2023 op de volgende tijden open voor publiek:

maand	dag	tijd
mei	zaterdag en zondag	van 14.00 – 17.00 uur
juni, juli en augustus	donderdag t/m zondag	van 14.00 – 17.00 uur
september, oktober	zaterdag en zondag	van 14.00 – 17.00 uur

Bezoekers werden ontvangen door onze ca. 25 gastvrouwen. Op de momenten dat vrijwilligers aanwezig waren om beheeractiviteiten uit te voeren werden belangstellenden ook buiten openingstijden in de gelegenheid gesteld het complex te bezoeken.

Ter voorbereiding op de openstelling wordt jaarlijks in maart een bijeenkomst belegd met alle vrijwilligers. Op deze zogenoemde 'startersavond' worden de ervaringen van het afgelopen jaar besproken, afspraken gemaakt over de openstelling en het rooster. Een goed gevulde informatiemap met informatie over planten en historie ondersteunt het werk van de vrijwilligers. In een logboek werden bezoekersaantallen en opmerkingen en ideeën van de gastvrouwen genoteerd. Voor de bezoekers lag een gastenboek klaar waarin zij hun ervaringen konden beschrijven.

Het bezoeken van het kassencomplex is gratis. Op enkele plekken in de kas worden de bezoekers uitgenodigd om een gift te doen en hier wordt gelukkig ruimhartig gebruik van gemaakt.

3. Bezoekersaantallen

In totaal trok de Tropische Kas in 2023 ruim 5600 bezoekers. Hiervan kwamen er ruim 3200 (57%) op de dagen dat er een bijzondere activiteit was, ofwel in het dorp, ofwel in de kas zelf:

<i>Datum</i>	<i>Evenement</i>	<i>Aantal bezoekers</i>
27 april	Koningsdag	290
13 mei	Groenmarkt	700
1/2 juli	Kunstweekend	1050
9 september	Monumentendag / Kunstmarkt	520
30 september	Museumnacht	80
7 oktober	Appeldag en Streekmarkt	580
	Totaal aantal bij evenementen	3220

In de onderstaande tabel staat vanaf 2017 het aantal bezoekers per maand vermeld. Het jaar 2020 is weggelaten omdat de kas toen vanwege corona vrijwel niet open is geweest voor bezoekers.

Jaar	apr	mei	juni	juli	aug	sept	okt	nov	totaal
2017	285	764	418	1278	467	372	437	0	4021
2018	199	849	436	1092	691	1707	963	4	5941
2019	123	1113	1186	551	621	1686	1352	80	6724
2021	0	105	436	578	695	861	269		2944
2022	298	1007	570	1662	562	990	828		5917
2023	340	1130	420	1340	490	1090	830		5640

4. Rondleidingen

In 2023 zijn er maandelijkse Parken-rondleidingen en rondleidingen op het Tropische Kas complex gehouden. Hiernaast waren er meer dan in voorgaande jaren rondleidingen voor groepen op afspraak. De groepen kwamen dit jaar vooral uit de 3 noordelijke provincies. De rondleidingen worden gehouden door een vaste groep rondleiders.

5. Bijzondere activiteiten

De Tropische Kas organiseert jaarlijks enkele bijzondere activiteiten, al dan niet in samenwerking met andere partijen. Uit de bezoekersaantallen blijkt dat deze activiteiten grote aantallen bezoekers trekken. Voor de inwoners van Beetsterzwaag zijn dit gezellige dagen waar men graag op af komt om elkaar te ontmoeten. Voor mensen buiten Beetsterzwaag een mooie aanleiding om Beetsterzwaag te ontdekken.

In 2023 was er weer een bijzondere samenwerking met Kunsthuis SYB. Tijdens de museumnacht hebben Kunsthuis SYB en de Tropische Kas innig samengewerkt. Met een prachtige resultaat. Op het fraai uitgelichte kassencomplex werden twee films getoond van kunstenaars die een artist-in-residence verblijf in SYB gedaan hadden en er was een performance.

<https://www.kunsthuisyby.nl/sol-archer-gardening-practices/>

De Friese kinderboekenschrijfster Lida Dijkstra was aanwezig tijdens het Kunstweekend en bij de Open Monumentendag.

Tijdens de museumnacht was de film van de kunstenaar Sol Archer in de Tropische Kas te zien.

Op 1 en 2 juli deed de Tropische Kas mee aan het jaarlijkse Kunstweekend, georganiseerd door Stichting Kunstweekend Beetsterzwaag.

Op 9 september waren er de landelijke Open Monumentendag (georganiseerd door Historisch Beetsterzwaag) en de Kunstmarkt achter het Lycklamahûs (georganiseerd door Cultbee samen met Kunstinopsterland). De Tropische Kas doet altijd mee aan deze dag.

Aan het eind van het seizoen tenslotte was er op 7 oktober weer de jaarlijkse Appeldag en Streekmarkt, waar onder meer de "Vrienden van het oude fruit" acte de présence gaven.

De kas stelde haar complex in 2023 verder onder andere beschikbaar voor:

- Fotoshoots voor huwelijken en andere (familie)gebeurtenissen.
- Het vieren van jubilea en verjaardagen
- Het houden van vergaderingen
- Een familiereünie.

Het winterhalfjaar is het complex gesloten voor bezoekers. Het is dan nog wel mogelijk om een fotoreportage te laten maken. Van deze mogelijkheid is een aantal keer gebruik gemaakt. In de Tropische Kas groeit en bloeit alles door. De groengroep werkt dan ook gewoon door in de winter.

6. Contact met leden en publiek

De bijna 300 leden van onze vereniging hebben dit jaar enkele mailberichten en twee nieuwsbrieven ontvangen. Door natuurlijk verloop neemt het ledental enigszins af. Het bestuur beraadt zich erover hoe deze ontwikkeling gekeerd kan worden.

Verder zijn waar mogelijk maandelijks persberichten verstuurd naar de huis-aan-huis-bladen en de regionale kranten om evenementen en de maandelijks rondleidingen onder de aandacht te brengen. De Sa en Drachtster Courant hebben diverse grotere artikelen gewijd aan de Tropische Kas. Ook Omrôp Fryslân wist de Tropische Kas weer te vinden in het verslagjaar.

Wat betreft social media is met name gebruik gemaakt van facebook.

De Tropische Kas heeft 830 volgers op facebook, hierboven twee berichten.

BESTUUR

Het bestuur van onze vereniging bestond in 2023 uit vijf leden. De voorzitter, Hielke Sevinga heeft zich na vele jaren actief te zijn geweest niet opnieuw beschikbaar gesteld voor een nieuwe bestuurstermijn. Tijdens de jaarlijkse ALV in maart is op feestelijke wijze afscheid van hem genomen. De bestuursleden hebben naast hun bestuurstaak tevens een specifieke taak binnen het beheer en exploitatie.

De bestuursleden waren/zijn:

- Hielke Sevinga, voorzitter tot 16 maart 2023
- Jochem Knol, bestuurslid tot 1 juli 2023, vanaf 16 maart voorzitter
- Fetje Wilpstra, secretaris
- Heleen Verhage, penningmeester
- H  l  ne Verzijl, bestuurslid
- Siemon Hielkema, bestuurslid vanaf 16 maart 2023

Het bestuur kwam in 2023 negen keer bijeen voor een bestuursvergadering. Hier werden de lopende zaken besproken, de beleidslijnen uitgezet en de wekelijkse werkmiddagen, de activiteiten en de twee werkzaterdagen voorbereid.

Een belangrijk speerpunt was ook in 2023 het beheersbaar maken van kosten van energievoorzieningen. Bij het provinciale programma 'KlimOp' is een aanvraag voor advisering ingediend, die inmiddels is gehonoreerd. In 2024 zullen op basis hiervan plannen voor energiebesparende maatregelen worden uitgewerkt.

Met de volgende organisaties hadden we intensief contact:

- Gemeente Opsterland, cluster groenvoorzieningen en de afdeling Maatschappelijke

- Ontwikkeling
- Gemeente Opsterland
- Stichting Historisch Beetsterzwaag
- Culturele organisaties: Kunsthuis SYB, Stichting Kunstweekend Beetsterzwaag, Cultbee
- Groei & Bloei afdeling Drachten.

AFSLUITING

Door de inzet van de vele vrijwilligers en het bestuur zijn de exploitatie en het beheer van ons mooie complex goed geborgd.

We werken verder aan de eerder ingezette initiatieven:

- In 2023 is gestart met een programma voor het besparen van het energieverbruik.
- Er wordt verder gewerkt aan een systematische beschrijving van de plantencollectie, voor een beter informatie aan de bezoekers, maar ook als lesmateriaal voor educatieve doeleinden.
- Het bestuur streeft naar een borging van de aanwezige deskundigheid voor de toekomst en een verdeling van taken die voortzetting van de beleidslijnen voor alle vrijwilligers uitvoerbaar houdt. In het bijzonder zal het bestuur aandacht besteden aan een meerjaren grootonderhoud plan.
- Vanaf Koningsdag 2024 hopen we weer veel bezoekers te kunnen ontvangen in het mooie historische kassencomplex. De jaarlijkse evenementen zullen weer georganiseerd worden, waarbij wordt samengewerkt met diverse andere organisaties in en rond Beetsterzwaag. Er zijn al veel aanvragen voor een rondleiding binnen gekomen.
- Tot slot: De lessenaarskas is 155 jaar oud, 40 jaar geleden werd door inwoners van Beetsterzwaag succesvol actie ondernomen om de kas te behouden en 20 jaar geleden werd onze vereniging nieuw leven ingeblazen en ging de kas open voor publiek. De vereniging werd opgericht in 1984. 21 en 23 juni 2024 willen we dat samen vieren!

Bestuur Tropische Kas

Beetsterzwaag, maart 2024

De instandhouding van de Tropische Kas wordt mede mogelijk gemaakt door de Gemeente Opsterland